

מהי רמת ההשפעה הנדרשת של תנאי העבודה על מחלה, לצורך הכרה כפגיעה בעבודה

בית הדין הארצי לעבודה חזר והבהיר, כי די בכך שתנאי העבודה ישפיעו ברמה של 20% על פגיעה ממנה סובל עובד, על מנת שפגיעה זו תוכר כקשורה לעבודה.

מאת עו"ד דליה ארנטל

תיאור עובדות המקרה

עובד הועסק במפעל המתמחה ביציקות אלומיניום ובעבודות מתכת שונות, כאחראי קו ייצור ב"חדר הקליפות" - שהוא אולם ייצור גדול וסגור - במשך למעלה משנה, 5 ימים בשבוע, 9 שעות ביום, במשמרות. חלק גדול מהמשמרות היו משמרות לילה.

בחדר הקליפות מייצרים תבניות, שלתוכן יוצקים אלומיניום בצורת התבנית. חומר הגלם הבסיסי ממנו מתקבלת התבנית עשוי משעווה. את גופי השעווה טובלים במתילן כלוריד ולאחר מכן באיזופרופיל אלכוהול באמצעות רובוט, למעט חלקים רגישים ושבירים אותם טובלים ידנית.

העובד היה יושב בזמן הטבילה בחדר הבקרה (חדר בשטח של 12 מ"ר - 4x3 מ' - ובו 2 דלתות: האחת פונה לחדר הקליפות, והשניה פונה למחלקת הגמר) ומשקיף על התהליך. במקרה של תקלות ברובוט, שאירעו

במוצע מידי 5-20 דקות, העובד היה נישג לרובוט (למקום הטבילה) ומטפל בתקלה.

המתילן כלוריד והאיזופרופיל אלכוהול מצויים בחביות גדולות בעלות קוטר רחב המאפשר את טבילת החלקים בהן. תהליך הטבילה אורך בין 1.5 שעה ל-3 שעות, ונעשה בדרך כלל במשמרת הלילה.

האדים שעלו מהחלקים שניתלו לייבוש לאחר הטבילות ומחביות המתילן כלוריד והאיזופרופיל אלכוהול, שהיו פתוחות בזמן הטבילות, היו מתפזרים בחדר הקליפות והעובד היה חשוף לריח ולאדים של שני חומרים אלה במהלך כל המשמרת.

בחדר הקליפות היה איסור לפתוח חלונות. החדר היה מבוקר מבחינת טמפרטורה ולחות באמצעות מזגנים ומאווררים ששימשו לייבוש החלקים, אולם מבחינת האוויר לא היתה בקרה. בעת העבודה בחדר הקליפות היה העובד לובש סרביל בד, כפפות גומי ונעלי עבודה. העובד החל להשתמש במסיכה למיגון דרכי הנשימה, בעלת מסנן פחם פעיל, רק באמצע תקופת עבודתו.

אחת ל-3 חודשים העובד היה מנקה את חביות המתילן כלוריד והאיזופרופיל אלכוהול כך: הוא היה מרוקן את החביות באמצעות משאבה, ומנקה את קרקעית החבית באופן ידני בעזרת סמרטוטים (לשם כך היה על העובד להיכנס לתוך החבית). פעולת הניקוי היתה אורכת כשעתיים בכל פעם.

בסוף תקופת עבודתו בחדר הקליפות הועבר העובד לעבוד במחלקה אחרת בהמלצת רופא תעסוקתי.

העובד היה מעשן בין 10 ל-20 סיגריות ביום, בממוצע, במשך שנים.

העובד הגיש תביעה למוסד לביטוח לאומי, ובה ביקש להכיר בו כנפגע עבודה, שכן לטענתו מחלות הכבד השומני והסכרת מהן הוא סובל נגרמו כתוצאה מתנאי עבודתו. המוסד לביטוח לאומי דחה את תביעתו. משכך, הגיש העובד תביעה לבית הדין האזורי לעבודה.

ההליך בבית הדין האזורי ופסק הדין

בית הדין האזורי מינה מומחה רפואי בתחום הרפואה התעסוקתית מטעמו, על מנת שישעב על השאלה: האם יש קשר בין תנאי עבודתו של העובד לבין המחלות מהן הוא סובל. המומחה השיב, כי מחלותיו של העובד נגרמו כתוצאה מתחלואה רגילה. עם זאת, לאור העובדה שהעובד לא עשה שימוש, לפחות בחלק מתקופת עבודתו, במיגון נשימתי כמקובל, וככל הנראה היה חשוף מספר חודשים לרמות גבוהות של מתילן כלוריד, הרי שלחשיפה זו יכולה להיות השפעה על עלייה באנזימי הכבד. במענה לשאלות הבהרה שהופנו אליו על ידי העובד הבהיר המומחה, כי להערכתו הסיבה להתפתחותה של השמנת כבד היא מחלת הסכרת ועודף משקל של העובד. עם זאת, החשיפה לשני החומרים האמורים אכן היתה יכולה לגרום לעלייה באנזימי כבד, אם כי לחשיפה זו היתה השפעה מינורית. לאור האמור, המומחה העריך את השפעת תנאי עבודתו של

העובד על התפתחות מחלת הכבד השומני בתרומה של 20% לכל היותר.

באשר למחלת הסכרת קבע המומחה, כיהחומרים אליהם נחשף העובד לא ידועים בעולם הרפואה כגורמים או כתורמים למחלת הסכרת, וכי נמדדו אצל העובד רמות סוכר גבוהות כבר זמן קצר לאחר תחילת עבודתו, כך שיש להניח שהוא סבל מסכרת עוד לפני שהחל לעבוד במפעל, מבלי שהיה מודע לכך.

בית הדין האזורי מינה מומחה רפואי נוסף, אשר שלל מכל וכל את הקשר הסיבתי בין תנאי עבודתו של העובד לבין מחלת הכבד השומני. באשר לסכרת קבע, כי אין הוא יכול לבדוק באיזה מידה, אם בכלל, תרמו תנאי העבודה להחשת המחלה, וכי המסקנה ההגיונית יותר על סמך נתוניו האישיים של העובד היא שאין קשר סיבתי בין החשיפה לחומרים לבין הופעת הסכרת.

בית הדין האזורי פעל בהתאם לכלל הפסיקתי שלפיו, כאשר עומדות בפני בית הדין שתי חוות דעת רפואיות של מומחים מטעמו, וכאשר אחת מהן מכירה בקיומו של קשר סיבתי והאחרת שוללת קשר זה, יש להעדיף את חוות הדעת הפועלת לטובת המבוטח. לפיכך קבע בית הדין האזורי כי לאור חוות דעתו של המומחה הראשון, 20% לתנאי עבודתו של העובד על מחלת הכבד ממנה הוא סובל, ולאור ההלכה שלפיה די בקיומה של השפעה כזו, הרי שיש להכיר במחלת הכבד של

* תקציר פסק דין שניתן בתיק עב"ל 146/10 ביום 8.8.2010 בבית הדין הארצי לעבודה, מפי השופטת ורדה וירט'ליבנה ובהסכמת הנשיא סטיב אדלר, השופט יגאל פליטמן, נציג העובדים אלי פז ונציג המעבידים עמירם זמני

הכותבת היא עוזרת משפטית בבית הדין הארצי לעבודה